

Verktyslåda för medierad diskursanalys

Det här häftet är ett komplement till boken *Medierad diskursanalys: Att studera nexus mellan språkbruk och handling*. I häftet presenterar vi övningar som lärare och studenter kan använda för att komma igång med en analys enligt MDA. En närmare beskrivning av olika steg man kan ta för att förbereda, genomföra och rapportera en undersökning får man i bokens kapitel ”Vägledning för en MDA-studie”. Innehållet i den här verktyslådan är användbart om man vill ha en mer översiktlig och lätthanterlig ingång till MDA. Här förklaras dock inga analysbegrepp; dem får man leta upp i bokens kapitel 1–3 (via registret eller sidhänvisningar här), och man bör ha läst hela boken innan man börjar.

Hur kan verktyslådan användas?

Lärare kan använda övningarna i häftet i undervisning och handledning, och studenter kan använda dem under arbetet med en uppsats eller uppgift. De olika övningarna ska ses som verktyg som man kan använda efter behov och intresse. Det är inte nödvändigt att göra övningarna i en given ordning eller att göra samtliga övningar. Även inom varje övning går det bra att börja var man vill. Avsikten är att sätta igång den inledande tanke- och analysprocessen, men övningarna kan också användas senare i processen om man har behov av att strukturera och få en överblick. Oavsett var man börjar behöver man påminna sig att en grundtanke med MDA är att koppla ihop olika nivåer från samhällsstrukturer till konkreta handlingar och händelser samt olika tidslinjer från historia via nutid till olika framtider. Analysen bör alltså inte stanna på en av nivåerna. Rent praktiskt rekommenderar vi att verktygen används som utgångspunkt för handskrivna anteckningar. Skriv på en whiteboard eller stora papper, eller skriv ut häftet och fyll i för hand. Det handlar om tankeverktyg, och det är inte viktigt vilken form anteckningarna har.

Boken *Medierad diskursanalys* är skriven av Mona Blåsjö, Johan Christensson och Linnea Hanell, och gavs ut på Studentlitteratur år 2024.

Beställ boken här: <https://www.studentlitteratur.se/kurslitteratur/forskningsmetodik-och-vetenskapsteori/kvalitativ-metod/medierad-diskursanalys/>

Att ringa in forskningsfrågan

Den här övningen kan du fylla i för att få överblick över din studie. Den behöver inte fyllas i från första till sista rutan, men börja gärna med någon av de två översta rutorna. Fortsätt sedan att fylla på i de övriga rutorna. Du kan också gå tillbaka och exempelvis precisera vilket socialt fenomen du vill undersöka efter att du tänkt igenom dina analysbegrepp. I kapitel 2 och 3 kan du få uppslag för analysbegrepp att använda. Läs mer i vägledningen på s. 153–159.

Socialt fenomen, vad är det du är intresserad av?	Iakttagelser kring fenomenet (omvärldsanalys)
Tänkbara frågor att undersöka	Motivering, varför är det viktigt att veta mer om detta?
Data, vad ska du titta på för att analysera detta?	Analysbegrepp och analysmetoder, hur ska du analysera dina data?
 En samlad forskningsfråga för studien som helhet (som kan gå att svara på genom att analysera dina data med valda begrepp och analysmetoder)	

Att ringa in handlingar, aktörer och diskurs

Den här övningen kan hjälpa dig att få syn på vad du ska analysera för data för att komma åt ett visst fenomen. Men utgångspunkten kan också vara att du studerar exempelvis en given handling och vill förstå den i ett bredare perspektiv. Läs mer på s. 158.

Fenomen	Handlingar
Aktörer	Diskurs (diskursiva resurser, språkbruk)

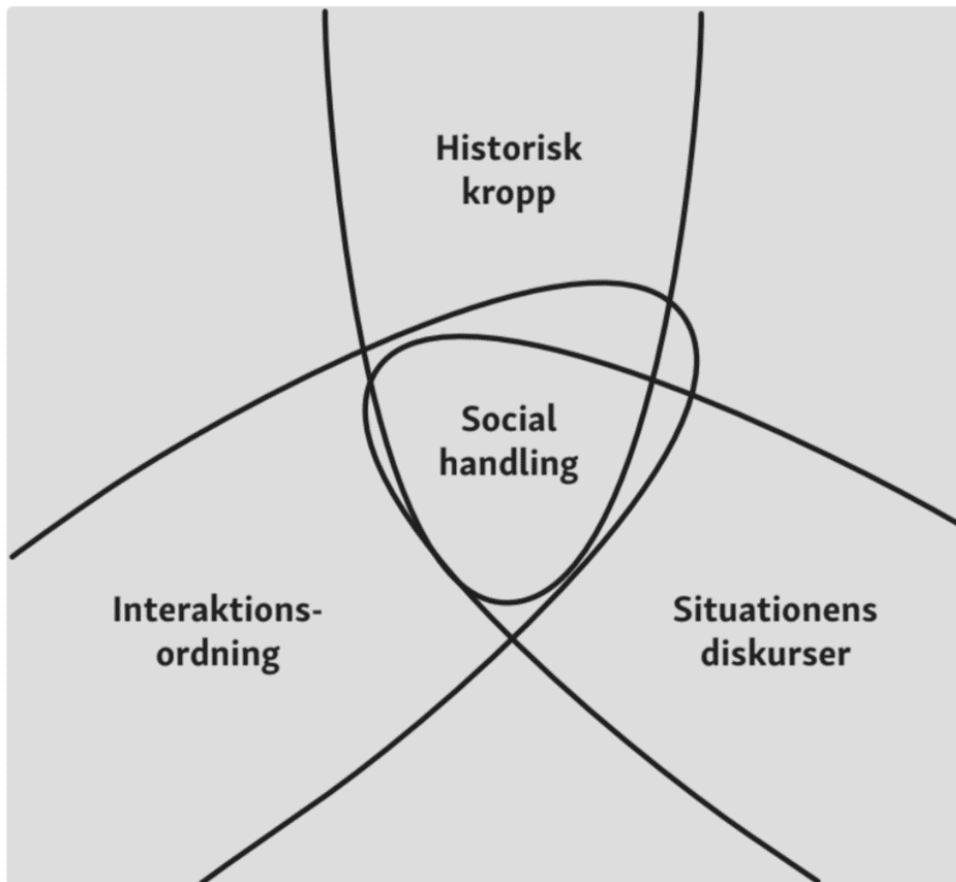
Handlingar på olika nivåer

En huvudtanke i MDA är att handlingar kan iakttas på flera olika nivåer. Denna figur bygger på tabell 1.2 och 3.1 i boken (s. 19 respektive s. 105) och är tänkt att vara ett hjälpmedel för att kartlägga handlingar. Du kan antingen välja en konkret handling och sen bygga upp mot det praktiknexus du fokuserar på, eller börja med ett praktiknexus och koka ner iakttagelserna mot mer konkreta handlingar. Läs mer på s. 104–112.

Begrepp	Kort definition	Dina iakttagelser/exempel
Handling	Något människor gör här och nu	
Handlingssituation	En situation där människor, platser, diskurser, idéer och föremål, alla med sin historia, kommer samman och möjliggör en handling	
(Social) praktik	Något människor gör på liknande sätt över tid	
Praktiknexus	Sammanfallande praktiker och handlingssituationer, ofta inbegripet vilka som handlar och med vilka resurser	

Handlingselementen

Välj en social handling och beskriv den med ett par ord som du skriver i mitten. Anteckna sedan dina iakttagelser kring vart och ett av de tre handlingselementen. Passa gärna på att anteckna allt möjligt som kan vara intressant, även om det inte blir en del av studiens skriftliga rapport. Dra gärna pilar mellan handlingselementen om det hjälper dig i din analys. Du kan förstås göra flera skisser utifrån olika handlingar. Läs mer på s. 57–73, särskilt s. 58, samt på s. 106–109.

Analys av tid

Börja fylla i där du är just nu i din analys. Du kanske har en iakttagelse av något som hänt tidigare, men vet inte vilka effekter det får. Eller så kanske du vet att deltagare gör något med avsikten att det ska få särskilda effekter framåt. Utifrån ”Nu” kan du tänka ”Var kommer det här ifrån?” och ”Vad siktar det här på?”. Fyll i där du vet, och anteckna gärna frågor. Poängen med den här delen av analysen är att identifiera medieringar av handlingar och språkbruk. Läs mer på s. 43–56 och s. 91–94.

Tidigare	Nu	Framåt

Att rapportera resultat

Att rapportera resultaten från en MDA-undersökning handlar i regel om att redovisa och belägga de tendenser man identifierat i analysarbetet. Ett tips är att använda olika utdrag från materialet som är goda exempel på någon tendens. I tabellen nedan kan du fylla i de tendenser som du har identifierat, tillsammans med passande exempel ur dina data. I arbetet med att redovisa en tendens som en del av ditt resultat behöver du visa konkreta exempel på hur tendensen kan yttra sig och argumentera för den tolkning du gör. I själva uppsatsen eller redovisningen redogör du för en tendens i taget tillsammans med belägg. Senare kan detta användas för att formulera övergripande slutsatser. Läs mer på s. 182–184.

Tendens (gärna i punktform)	Belägg du vill använda (exempel ur data som visar tendensen)
Beskrivning av tendensen (beskriv i löptext)	Beskrivning av belägg (beskriv i löptext med hjälp av MDA-termer)